

Examen HAVO

2022

tijdvak 3
donderdag 7 juli
13.30 - 16.30 uur

bedrijfseconomie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Pen & Papier bv is een webwinkel met een eigen distributiecentrum. De winkel levert kantoorartikelen aan bedrijven.

De balans van Pen & Papier per 1 januari 2019 en de inkoop en verkopen over 2019, zijn hieronder weergegeven:

Balans Pen & Papier per 1 januari 2019 (getallen x € 1.000)			
debet		credit	
Distributiecentrum	260	Eigen vermogen	210
Debiteuren	100	Langlopende lening	200
Voorraad kantoorartikelen	110	Crediteuren	90
Liquide middelen	<u>30</u>		<u> </u>
	500		500

	januari tot en met oktober	november	december	totaal
inkopen 2019 (x € 1.000)	932	100	80	1.112
verkopen 2019 (x € 1.000)	1.385	145	150	1.680

Verder is gegeven:

- De inkoopwaarde van de omzet is 70% van de omzet.
- Verkochte kantoorartikelen worden op de dag van de verkoop bij de afnemer afgeleverd.
- Ingekochte kantoorartikelen worden op de dag van de inkoop bij Pen & Papier afgeleverd.
- De verkopen zijn 30% contant en 70% op rekening.
De krediettermijn van debiteuren is 1,5 maand.
- Alle inkoop zijn op rekening. De krediettermijn van crediteuren is 1 maand.
- Van alle krediettermijnen wordt volledig gebruikgemaakt.

- 2p 1 Bereken voor Pen & Papier de waarde van de voorraad kantoorartikelen op 31 december 2019.

De directeur van Pen & Papier constateert dat op 31 december 2019 de waarde van de voorraad kantoorartikelen nog steeds relatief hoog is.

- 1p **2** Geef voor Pen & Papier een financieel nadeel van het aanhouden van een voorraad kantoorartikelen met een hoge waarde.

De directeur van Pen & Papier wil het saldo van de liquide middelen per 31 december 2019 weten. Hiertoe worden eerst de totale ontvangsten in 2019 met betrekking tot de verkopen bepaald.

- 3p **3** Bereken de totale ontvangsten in 2019 met betrekking tot de verkopen van Pen & Papier.

De uitgaven van Pen & Papier in 2019 bestaan uit:

- uitgaven als gevolg van de inkoop van de kantoorartikelen
- uitgaven aan bedrijfskosten voor € 482.250.

Pen & Papier heeft behalve ontvangsten uit de verkopen geen andere ontvangsten.

- 2p **4** Bereken het saldo van de liquide middelen van Pen & Papier op 31 december 2019.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 3.

Gerrit Roos verkoopt in zijn winkel een breed assortiment aan producten, zoals rookwaren, tijdschriften, wenskaarten, boeken en kantoorartikelen (zie informatiebron 1). Gerrit heeft het winkelpand dat hij huurt enkele jaren geleden intern verbouwd en heeft hierbij onder andere de inventaris vervangen.

Rookwaren vormen het hoofdbestanddeel van Gerrits assortiment. Hij vermoedt dat de afzet van rookwaren door overheidsmaatregelen gaat dalen, waardoor hij ook minder marge van de fabrikant zal krijgen (zie informatiebron 2).

Gerrit heeft daarom twijfels over de continuïteit van zijn winkel.

- 2p **5** Bereken met welk bedrag Gerrits totale marge exclusief btw op rookwaren over 2020 zal dalen ten opzichte van 2019 als gevolg van de verwachte afzetdaling.

De verhuurder van Gerrits winkelpand is benaderd door een keten van pizzawinkels die geïnteresseerd is in de locatie van Gerrits winkel. De verhuurder ziet de pizzaketten graag als nieuwe huurder. Hij weet dat Gerrit binnenkort met pensioen gaat en misschien wel eerder wil stoppen. Hij doet Gerrit begin oktober 2019 het volgende voorstel:

- Per 1 januari 2020 wordt het huurcontract beëindigd.
- Per 1 januari 2020 wordt de huur van de laatste 3 maanden van 2019 die Gerrit al betaald heeft, aan Gerrit terugbetaald (*zie informatiebron 3*).
- Op 1 januari 2020 krijgt Gerrit de boekwaarde van de inventaris en de boekwaarde van de interne verbouwing per 1 januari 2020 volledig vergoed wanneer hij stopt.

Wanneer Gerrit ingaat op het voorstel, wordt het winkelpand vanaf 1 januari 2020 verhuurd aan de pizzaketten.

- 2p **6** Geef twee bedrijfseconomische redenen waarom de verhuurder van het winkelpand per 1 januari 2020 liever de pizzaketten als huurder zou willen hebben dan Gerrit.

Voordat Gerrit zich verdiept in het voorstel van de verhuurder, gaat Gerrit eerst een SWOT-analyse van zijn zaak uitvoeren. Uit de situatieschets (*zie informatiebron 1*) komen onder andere twee feiten naar voren:

- a Gerrit maakt geen gebruik van social media,
- b een verdere aanscherping van het antirookbeleid door de overheid.

Een SWOT-analyse bestaat uit vier onderdelen: de analyse van Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats.

- 3p **7** In welk onderdeel van de SWOT-analyse van Gerrit zou het feit dat Gerrit geen gebruikmaakt van social media meegenomen moeten worden? Geef hiervoor twee argumenten.
- 3p **8** In welk onderdeel van de SWOT-analyse van Gerrit zou het feit dat de overheid het antirookbeleid verder aanscherpt meegenomen moeten worden? Geef hiervoor twee argumenten.

Vanwege de uitkomst van de SWOT-analyse besluit Gerrit zich verder te verdiepen in het voorstel van de verhuurder van het winkelpand.

Eis die Gerrit aan het voorstel stelt

Gerrit gaat in op het voorstel als er na liquidatie van zijn winkel (vergoeding van de boekwaarde van de inventaris en interne verbouwing, verkoop voorraden, inning van debiteuren en terugbetaling vooruitbetaalde huur en afbetaling van schulden) op 1 januari 2020 voldoende liquide middelen zijn om de twee jaar tot aan zijn pensioen financieel te overbruggen. Hij denkt daar gedurende deze twee jaren € 900 per maand voor nodig te hebben.

Vergoeding van de boekwaarde van de inventaris en interne verbouwing per 1 januari 2020

- 2p 9 Bereken de afschrijvingskosten op de verbouwing en inventaris over het vierde kwartaal van 2019 (*zie informatiebron 3*).
- 1p 10 Bereken het bedrag dat Gerrit op 1 januari 2020 van de verhuurder van het winkelpand voor de verbouwing en inventaris van zijn winkel zal kunnen ontvangen.

Verkoop voorraden, inning van debiteuren en terugbetaling vooruitbetaalde huur per 1 januari 2020

Gerrit verwacht dat hij bij de liquidatie op 1 januari 2020 niet het volledige bedrag voor de waarde van zijn voorraad van 31 december 2019 zal ontvangen.

Hij gaat van de volgende inbare percentages per 1 januari 2020 uit.

Voorraad

- Tijdschriften e.d. 100% (terug naar de uitgever)
- Rookwaren 70%
- Kantoorartikelen 40%

De vorderingen op de debiteuren worden volledig ontvangen.

- 1p 11 Bereken het bedrag dat Gerrit per 1 januari 2020 naar verwachting zal ontvangen uit de verkoop voorraden, inning van debiteuren en terugbetaling vooruitbetaalde huur per 1 januari 2020.

Betaling van de schulden per 1 januari 2020

Bij liquidatie op 1 januari 2020 zal Gerrit nog aan drie verplichtingen voldoen:

- het volledig verschuldigde bedrag aan zijn leveranciers,
- de bedragen aan aflossing en interest die hij per 31 december 2019 nog schuldig is aan de bank en
- de per saldo af te dragen btw betalen.

- 3p **12** Bereken het volledige bedrag dat Gerrit op 1 januari 2020 nodig zal hebben om aan deze drie verplichtingen te voldoen.

Conclusie

Gerrit heeft inmiddels voldoende informatie om te bezien of er na de financiële afwikkelingen € 900 per maand beschikbaar is voor de overbrugging van de twee jaar tot aan zijn pensioen.

- 2p **13** Toon met een berekening aan of Gerrit op het voorstel van de eigenaar van het winkelpand zal ingaan.
Vul hiertoe de uitwerkbijlage die bij deze vraag hoort volledig in.

Opgave 3

Op 1 januari 2019 heeft Micran een huis gekocht. Hij heeft bij de bank een hypothecaire lening afgesloten van € 270.000 met een looptijd van 360 maanden. De interest is 0,3% per maand en wordt tegelijkertijd met de aflossing aan het einde van elke maand betaald. Voor 2019 zijn de interestuitgaven van Micran aan de bank als gevolg van de hypothecaire lening gegeven:

	interestuitgaven aan de bank in euro's
januari	810,00
februari	807,75
maart	805,50
april	803,25
mei	801,00
juni	798,75
juli	796,50
augustus	794,25
september	792,00
oktober	789,75
november	787,50
december	<u>785,25</u>
totaal 2019	9.571,50

Micran had bij het afsluiten van de hypothecaire lening de keuze uit een hypothecaire lening met lineaire aflossing en een hypothecaire lening met aflossing op basis van annuïteiten.

- 2p 14 Toon met een berekening aan dat Micran gekozen heeft voor een hypothecaire lening met lineaire aflossing.

Met het oog op de klimaatdoelstellingen worden woningen steeds vaker verduurzaamd. Micran wil zijn huis ook verduurzamen. Voor de financiering van de investering in isolatie en warmtepomp denkt hij een bedrag van € 15.000 nodig te hebben. Daarvoor wil hij zijn hypothecaire lening verhogen. De bank is alleen onder bepaalde voorwaarden hiertoe bereid.

- 2p **15** Geef twee voorwaarden die de bank kan stellen om akkoord te gaan met het verhogen van de hypothecaire lening voor Micran.

Opgave 4

Tante Beth wil € 5.000 schenken aan of haar nichtje Phillippa of aan het Wereld Natuur Fonds (WNF). Beth heeft zich verdiept in de wetgeving rond schenken.

Schenken

Er is volgens de wet sprake van schenken indien er sprake is van een overeenkomst om niet.

Vrijstelling schenkbelasting

relatie met de schenker	bedrag vrijstelling
(pleeg)kind	€ 5.428
kleinkind	€ 2.173
overig	€ 2.173
ANBI ¹⁾	bedrag van de schenking

noot 1 ANBI = Algemeen Nut Beogende Instelling

Tarieven schenkbelasting

waarde schenking (na vrijstelling)	(pleeg)kind	kleinkinderen en achterkleinkinderen	overige
over de eerste € 124.727	10%	18%	30%
over het meerdere	20%	36%	40%

- 2p **16** Bereken het bedrag dat Phillippa aan schenking zou ontvangen na aftrek van schenkbelasting indien tante Beth de schenking aan haar zou doen.

Tante Beth vindt het Wereld Natuur Fonds (WNF) een goed doel. Het WNF is een stichting die geld inzamelt voor het behoud van flora en fauna. Het Wereld Natuur Fonds is geregistreerd als ANBI.

Als tante Beth het geld aan het WNF geeft, kan dat op drie manieren:

- a via de collecte langs de deur
- b via de telefoon een donatie doorgeven
- c via de website van WNF knuffels en boeken kopen.

- 2p **17** Geef voor elke van bovenstaande drie manieren aan of er volgens de wet sprake is van een schenking. Motiveer het antwoord.

Tante Beth kiest voor een schenking aan het WNF.

- 2p **18** Geef de fiscale redenen voor tante Beth om aan het WNF te schenken in plaats van een schenking aan Phillippa. Vermeld hierbij zowel het belastingvoordeel voor tante Beth als het belastingvoordeel voor het WNF.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 4 tot en met 6.

Adnane heeft te maken met de volgende financiële gebeurtenissen:

datum	leeftijd Adnane	financiële gebeurtenis
1-9-1997	geboorte	ouders openen Groeirekening
1-9-2015	18	– beëindiging Groeirekening – starten studie en studievoorschot van DUO
1-9-2019	22	afgestudeerd met opgebouwd studievoorschot van DUO
1-9-2021	24	voornemen om huis te kopen

Openen groeirekening

De ouders van Adnane hebben bij de geboorte van Adnane geld gestort op de Groeirekening van de RegioBank, zodat Adnane hiermee later een deel van zijn eventuele studie kan betalen. In informatiebron 4 is informatie over deze Groeirekening opgenomen.

Sparen kan vrijwillig of verplicht zijn en vrij opneembaar of niet vrij opneembaar zijn.

Sparen op de Groeirekening van de RegioBank is

- a verplicht, vrij opneembaar
- b verplicht, niet vrij opneembaar
- c vrijwillig, vrij opneembaar
- d vrijwillig, niet vrij opneembaar

1p **19** Noteer de letter van het juiste antwoord.

Bij de geboorte van Adnane is door zijn ouders € 7.200 op de Groeirekening gestort. Toen Adnane op 1 september 2010 naar de havo ging, is er nog een keer € 3.600 op deze rekening gestort. Daarnaast waren er geen andere stortingen of opnames.

2p **20** Bereken het bedrag op de Groeirekening van Adnane op 1 september 2015.

Studeren

Op 1 september 2015 ging Adnane Commerciële Economie studeren aan de Haagse Hogeschool. In plaats van te gaan studeren had Adnane er ook voor kunnen kiezen om fulltime te gaan werken.

- 2p 21 Geef één economisch voordeel voor Adnane en één economisch voordeel voor de samenleving van het feit dat Adnane ging studeren in plaats van fulltime werken.

Omdat Adnane tijdens zijn studie meer geld uitgaf dan dat hij met zijn bijbaantje in de horeca verdiende, moest hij gebruikmaken van het opgebouwde saldo van zijn spaarrekening of van een studievoorschot bij DUO (zie *informatiebron 4*). Adnane koos ervoor om gebruik te maken van een studievoorschot in plaats van zijn opgebouwde saldo op de spaarrekening.

- 1p 22 Geef een financiële reden waarom Adnane gebruik heeft gemaakt van een studievoorschot in plaats van het opgebouwde saldo op de spaarrekening aan te spreken.

Afgestudeerd

Adnane is op 1 september 2019 afgestudeerd en heeft toen direct een baan gevonden als verkoper bij Brugman bv. Pas na 2 jaar, vanaf 1 september 2021, begint hij met terugbetalen van zijn studievoorschot. Het opgebouwde studievoorschot van Adnane bedraagt op het moment van terugbetalen € 10.525,22.

- 1p 23 Bereken het opgebouwde studievoorschot bij het afstuderen van Adnane op 1 september 2019.

Voornemen om een huis te kopen

Per 1 september 2021 wil Adnane een woning kopen. Vanwege de lage hypotheekrente van 2,25% per jaar is het volgens hem interessanter om een huis te kopen dan te huren. Hij heeft een woning gezien van € 130.000 en gaat onderzoeken of hij die kan financieren met een hypothecaire lening. Zo ja, dan gaat hij de woning kopen.

De geldverstrekker kijkt voor de maximale hypotheek naar het inkomen en uit welke soort arbeidsrelatie het inkomen komt. Een deel van het contract van Adnane staat in informatiebron 5.

- 3p **24** Geef op basis van informatiebron 5 drie argumenten waaruit blijkt dat er sprake is van een individuele arbeidsovereenkomst en niet van een zzp-overeenkomst.

Vervolgens wordt op basis van een schema van het Nibud (*zie informatiebron 6*) de maximale financieringslast berekend.

- 3p **25** Bereken de maximale financieringslast van de 2,25% hypothecaire lening in euro's per maand voor Adnane (*zie stap 2 uit informatiebron 6*).
- 2p **26** Lukt het Adnane om de aankoop van de woning volledig te financieren met een hypothecaire lening? Motiveer het antwoord (*zie stap 3 uit informatiebron 6*).

Opgave 6

Gegeven zijn de onderstaande balansen van winkelketen Blokker bv na winstverdeling (getallen x € 1.000).

debet	balansen van winkelketen Blokker bv na winstverdeling (getallen x € 1.000)				credit
	31 december 2017	31 december 2016		31 december 2017	
Immateriële vaste activa	10.100	26.100	Eigen vermogen	19.000	363.500
Materiële vaste activa	84.200	202.100	Voorzieningen	45.400	86.100
Financiële vaste activa	44.500	52.400	Onderhandse lening	146.700	
Voorraad	197.700	371.700	Overig lang vreemd vermogen	35.000	183.300
Debiteuren	22.800	28.400	Crediteuren	83.100	145.900
Overige vorderingen	43.900	84.100	Overig kort vreemd vermogen	115.800	191.200
Liquide middelen	<u>41.800</u>	<u>205.200</u>			
	445.000	970.000		445.000	970.000

2p 27 Geef twee voorbeelden van immateriële vaste activa.

In de loop van 2017 werd een faillissement van de winkelketen voorkomen door het verstrekken van een langlopende onderhandse lening door de eigenaar, de familie Blokker, aan de winkelketen Blokker bv. Door deze lening verbeterde op het moment van verstrekken de current ratio van Blokker.

2p 28 Leg uit dat op het moment van verstrekken van de onderhandse lening de current ratio van Blokker positief wordt beïnvloed. Betrek in het antwoord het tellereffect en het noemereffect op de current ratio.

Op 13 november 2018 werd de 122 jaar oude winkelketen Blokker door de familie Blokker te koop aangeboden. Volgens hoogleraar e-marketing Cor Molenaar heeft de winkelketen de gevolgen van het internettijdperk niet goed ingeschat, waardoor de verkopen via hun webwinkel achterbleven.

- 2p 29 Bij welke P van de marketinginstrumenten hoort de verkoop via webwinkels? Licht het antwoord toe.

De problemen waren al jaren bekend bij Blokker bv. In het jaarverslag over 2014 kondigde Blokker bv een strategiewijziging aan waarbij de klant meer centraal moest komen te staan en formuleerde daarbij een kritische succesfactor (KSF) met bijbehorende kritische prestatie-indicatoren (KPI's):

“We staan dicht bij de klant met eigentijdse formules: de wensen van onze klanten vervullen in onderscheidende winkels en producten tegen een redelijke prijs en met de hoogste service aanbieden. Door ook op social media en via onze klantenservice de vinger aan de pols te houden, staan wij steeds dicht bij de klant. We gaan leveren aan de klant waar en wanneer de klant dat wil, snel, makkelijk en zo kostenefficiënt mogelijk”.

- 2p 30 Leg uit wat dicht bij de klant staan niet is:
- a een KSF
 - b een KPI

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.